

ในสัปดาห์ที่ 31 ระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม – 6 สิงหาคม พ.ศ. 2548 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงาน และตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ในประเทศ

1.1 อาหารเป็นพิษจากการรับประทานเห็ด ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พบผู้ป่วย 3 ราย

วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้รับแจ้งว่ามีผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษ จำนวน 3 ราย เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลไพศาลี ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วของจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ออกสอบสวนโรค พบว่า ในเช้าวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 64 ปี อาชีพทำไร่ อยู่บ้านเลขที่ 14/1 หมู่ 14 ตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เก็บเห็ดที่ขึ้นใกล้ ๆ บริเวณกองฟางที่ใช้เลี้ยงวัวข้างบ้านพัก โดยคิดว่าเป็นเห็ดประเภทเดียวกับเห็ดฟาง นำมาทำต้มยำเห็ดโดยใส่ใบมะขามอ่อน พริก และตะไคร้ รับประทานเป็นอาหารเช้า และแบ่งเห็ดสดจำนวนหนึ่งให้แก่ 2 สามีภรรยา อายุ 51 และ 48 ปี ตามลำดับ ซึ่งเป็นลูกจ้างเลี้ยงวัวของตน นำไปทำต้มยำเห็ดรับประทานเป็นอาหารเช้าเช่นกัน หลังรับประทานไปได้ประมาณ 20 นาที ทุกรายมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เหงื่อออก และตัวเย็น บางรายมีอาการปวดท้อง ถ่ายเหลว ความดันโลหิตต่ำ และเห็นภาพเชิงซ้อนร่วมด้วย ญาตินำส่งโรงพยาบาลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ทันที แพทย์รับไว้รักษาในโรงพยาบาล หลังได้รับการรักษาอาการทุเลา

เห็ดที่เก็บมารับประทานมีลักษณะคล้ายเห็ดฟาง มีวงแหวนบริเวณก้านดอก และบริเวณยอดดอกแตกเป็นลายงา (ดังรูป) ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่างเห็ดสดส่งตรวจที่สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อยืนยันชนิดของเห็ด และพิษจากเห็ดดังกล่าว ขณะนี้กำลังรอผล พร้อมทั้งได้ประชาสัมพันธ์โดยแจ้งเตือนทางสื่อวิทยุ ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการรับประทานเห็ดที่ไม่รู้จักหรือไม่เคยรับประทานมาก่อน เนื่องจากอาจเป็นเห็ดพิษที่มีอันตรายถึงชีวิต

รูปเห็ดที่ผู้ป่วยเก็บมารับประทาน

1.2 การระบาดของโรคคางทูม ที่จังหวัดขอนแก่น พบผู้ป่วย 35 ราย

วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้รับแจ้งว่ามีผู้ป่วยโรคคางทูม จำนวน 10 ราย เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีช้างสูง ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น และโรงพยาบาลศรีช้างสูง ได้ออกดำเนินการสอบสวนโรค เบื้องต้นพบว่า ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2548 มีนักเรียนโรงเรียน

อนุบาลศรีช้างสูง อายุ 5 - 8 ปี ป่วยด้วยอาการไข้ต่ำ ๆ และปวดบวมบริเวณใต้หู บางรายมีอาการเจ็บคอร่วมด้วย รวม 35 ราย โดยผู้ป่วยรายแรกเป็นเด็กหญิง อายุ 8 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่บ้านเลขที่ 46 หมู่ 6 ตำบลชมชื่น กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ขณะนี้ยังพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเริ่มพบผู้ป่วยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย ทีมสอบสวนโรคกำลังอยู่ในระหว่างการสอบสวนและควบคุมโรค มิให้แพร่ระบาดไปในวงกว้าง ให้วัคซีน MMR แก่เด็กนักเรียนที่ยังไม่มีอาการป่วยและยังไม่มีภูมิคุ้มกัน เฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเพื่อค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ แยกเด็กที่มีอาการป่วยไม่ให้มาโรงเรียน และไม่ให้คลุกคลีกับผู้อื่นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ พร้อมทั้งได้ให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์เรื่องสุขวิทยาส่วนบุคคล และการสุขาภิบาลอาหารแก่ประชาชน และนักเรียน

1.3 อาหารเป็นพิษที่กรุงเทพมหานคร พบผู้ป่วย รวม 480 ราย

ในเช้าวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้รับแจ้งว่า มีเด็กนักเรียนป่วยด้วยอาการไข้สูง ปวดท้อง คลื่นไส้ และอาเจียน ทอยถูกนำส่งโรงพยาบาลวิภาวดี เป็นจำนวนมาก ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วของสำนักโรคระบาดวิทยา และกองควบคุมโรค สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้ออกสอบสวนและควบคุมโรค พบว่า ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียน โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ที่ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษา มีนักเรียนรวม 4,500 คน ทางโรงเรียนจะจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนและครูทุกวัน และแจกนมสดพาสเจอร์ไรซ์ บรรจุในขวดพลาสติกแก่เด็กนักเรียนทุกเช้า สำหรับเมนูมื้อกลางวันของวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เป็นข้าวมันไก่ น้ำซุปลัดผัก และสัปรดลอยแก้ว ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยเวลาประมาณ 17.00 น. ของวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ผู้ป่วยรายสุดท้ายเริ่มป่วยเวลาประมาณ 12.00 น. ของวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2548 พบผู้ป่วยรวม 480 ราย ส่วนใหญ่มีไข้สูง และปวดท้อง บางรายมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย และปวดศีรษะร่วมด้วย รับประทานเป็นผู้ป่วยใน 110 ราย หลังได้รับการรักษา อาการทุเลา ทีมสอบสวนโรคได้เก็บอาเจียนผู้ป่วย 7 ตัวอย่าง Nasal swab 20 ตัวอย่าง น้ำดื่ม 3 ตัวอย่าง นม 4 ตัวอย่าง รวมทั้ง swab มือของแม่ครัวและผู้สัมผัสอาหารอีก 16 ตัวอย่าง ส่งตรวจหาเชื้อก่อโรคที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้ยังไม่ทราบผล

1.4 การระบาดของอหิวาตกโรค ที่จังหวัดตาก พบผู้ป่วยรวม 254 ราย

ระหว่างวันที่ 6 เมษายน ถึง 5 สิงหาคม พ.ศ. 2548 จังหวัดตาก มีผู้ป่วยอหิวาตกโรค รวม 254 ราย พบเชื้อ *Vibrio cholerae* El Tor Ogawa ทุกราย โดยกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้ อำเภอแม่ระมาด 6 ราย อำเภอแม่สอด 10 ราย อำเภอพบพระ 14 ราย (เป็นผู้ป่วยจากศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านอู้มเปี่ยม 4 ราย อีก 10 ราย เป็นผู้ป่วยจากนอกศูนย์ฯ) อำเภออุ้มผาง 65 ราย (เป็นผู้ป่วยในศูนย์พักพิงชั่วคราวนุโพ 52 ราย นอกศูนย์ฯ 13 ราย) อำเภอท่าสองยาง 159 ราย (เป็นผู้ป่วยในศูนย์พักพิงแม่หละ 145 ราย นอกศูนย์ฯ 14 ราย) ในจำนวนนี้เสียชีวิต 2 ราย ขณะนี้การระบาดในศูนย์พักพิงชั่วคราวแม่หละยังไม่สงบมีผู้ป่วยสงสัยอหิวาตกโรครายใหม่เฉลี่ยวันละ 10 ราย ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วของสำนักโรคระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 นครสวรรค์ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก กำลังดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค

การระบาดของอหิวาตกโรคในจังหวัดตากนี้ คาดว่าน่าจะมีการนำเชื้อจากพม่าเข้ามาแพร่ในศูนย์พักพิงชั่วคราวในเขตประเทศไทย และแพร่ไปสู่คนไทยที่อาศัยอยู่นอกศูนย์ฯ เหล่านี้ เนื่องจากมีชาวพม่าเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศพม่าและไทยตามแนวชายแดนอยู่เสมอ รวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในศูนย์ฯ มักออกไปทำกิจกรรมต่างๆ นอกศูนย์ตลอดเวลา การควบคุมป้องกันการระบาดมิให้แพร่ไปในวงกว้างกว่านี้ จึงควรจำกัดมิให้ผู้พักพิงในศูนย์ฯ ได้มีโอกาสออกไปแพร่เชื้อให้แก่คนไทยนอกศูนย์ฯ และควรมีการปรับปรุงสุขวิทยาส่วนบุคคลและการสุขาภิบาลอาหารในศูนย์

2. สถานการณ์ในต่างประเทศ

2.1 สถานการณ์การระบาดของโรคโปลิโอ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ยังมีรายงานผู้ป่วยโรคโปลิโอเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้รายงานผู้ป่วยยืนยัน รวม 205 ราย กระจายในหลายพื้นที่ เชื่อว่าการระบาดครั้งนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจากมีการนำเชื้อจากประเทศซาอุดีอาระเบียเข้ามาแพร่ในประเทศ โดยกลุ่มคนงานที่ไปขายแรงงาน หรือผู้ที่กลับจากการไปแสวงบุญที่มหานครเมกกะ

2.2 การระบาดของโรคไข้เลือดออก (Dengue fever) ประเทศฟิลิปปินส์ ใน 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2548 มีรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก (Dengue fever) รวม 5,396 ราย ซึ่งสูงกว่าจำนวนผู้ป่วยในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้วถึงร้อยละ 41 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนี้คาดว่า ยังคงสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปลายปีนี้

2.3 ผู้ป่วยจากการติดเชื้อ *Streptococcus suis* สาธารณรัฐประชาชนจีน จนถึงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2548 มีรายงานผู้ป่วยจากการติดเชื้อแบคทีเรียในสุกรชนิดนี้ รวม 214 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 39 ราย

ผลการดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี จังหวัดภูเก็ต ปี 2547

(AIDS/HIV/STI Surveillance in Phuket: 2004)

บทวิจัย

สุวรรณา หล่อโลหการ ประพรศรี นรินทร์รักษ์ และเสาวนีย์ รัตนคิลก ณ ภูเก็ต

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต

☒ suwanna_lor@hotmail.com โทร. 076-211330 ต่อ 309

คำสำคัญ: การเฝ้าระวัง / การติดเชื้อเอชไอวี

บทคัดย่อ

จังหวัดภูเก็ตดำเนินการเฝ้าระวังโรค HIV/AIDS/STI โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเฝ้าระวัง มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามสถานการณ์และแนวโน้มของการระบาดของโรค และประมาณการความเสี่ยงของการแพร่ระบาด และความรุนแรงของโรคในภาพรวมของจังหวัดภูเก็ต

1) ระบบรายงาน รวบรวมจากรายงาน 506 /1 ซึ่งสถานพยาบาลต้องรายงานให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรณีที่มีการรักษาพยาบาลผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นผู้ป่วยเอดส์ หรือผู้ติดเชื้อที่มีอาการ ทุกอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 พบผู้ป่วย 2,599 ราย เพศชาย 1,861 ราย เพศหญิง 738 ราย มีชีวิตอยู่ 724 ราย

2) ระบบการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี HIV sero surveillance system พบว่า ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี มีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาการกำหนดขนาดตัวอย่างในฐานะตัวแทนในระดับประเทศ การนำข้อมูลมาตีความในระดับจังหวัดอาจคลาดเคลื่อน ในปี พ.ศ. 2547 กระทรวงสาธารณสุขปรับเปลี่ยนให้จังหวัด กำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนระดับจังหวัดได้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต ร่วมกับ ศูนย์ความร่วมมือไทย-สหรัฐด้านสาธารณสุข กำหนดขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้น และขยายความครอบคลุมการดำเนินการสู่โรงพยาบาลเอกชน ผลการดำเนินงาน พบว่า ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ลดลงจากร้อยละ 2.73 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 1.57 ในปี 2547 ในกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศโดยตรงและแฝง ได้ขยายพื้นที่ศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัด พบ ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศโดยตรงลดลงเล็กน้อย แต่กลับเพิ่มขึ้นในกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศโดยแฝง จากร้อยละ 2.1 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 3.1 ในปี 2547 ในกลุ่มชายชายบริการ พบว่า ความชุกลดลงจากร้อยละ 13.1 ในปี 2546 เป็น ร้อยละ 10.0 ในปี 2547 กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจำเป็นต้องติดตามโดยใช้วิธีการเดิมเพื่อเปรียบเทียบผลแนวโน้มต่อไป

3) ระบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ปี พ.ศ. 2547 ดำเนินการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้บริการทางเพศโดยตรงและแฝง และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Palm[®]) ดำรวจพฤติกรรมเสี่ยงในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และปวช. ปี 2 ผลการเฝ้าระวัง พบว่า หญิงตั้งครรภ์และหญิงให้บริการทางเพศไม่ใช้ถุงยางอนามัย เนื่องจากไว้ใจคู่นอน กลุ่มหญิงบริการให้บริการทางเพศขณะมีอาการกำโรค ร้อยละ 36.8 หญิงตั้งครรภ์มีความรู้โรคเอดส์ ร้อยละ 76.9 ในขณะที่หญิงให้บริการและนักเรียน